

KOMENDANT GŁÓWNY POLICJI

RPW/49059/2024 P
Data: 2024-06-06

Warszawa, dnia 31.05 2024 r.

KR-DŚ - 1920/1515/2024

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2024 -06- 0 6
ZAL.	NR

Pan

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Shanowny Panie Rzeczniku,

W odpowiedzi na wystąpienie sygn. II.510.186.2024.MT dotyczące zagadnienia składania w jednostkach organizacyjnych Policji przez cudzoziemców niewładających językiem polskim zawiadomień o popełnieniu przestępstwa z ich pokrzywdzeniem, uprzejmie przedstawiam Panu Rzecznikowi stosowne informacje.

Prawo do pomocy tłumacza ma coraz większe znaczenie w praktyce policyjnej w związku z dynamicznym rozwojem stosunków międzynarodowych. Udział tłumacza w postępowaniu przygotowawczym staje się już pewną rutyną. Znaczna liczba zawiadamiających o przestępstwie, w tym głównie pokrzywdzonych, świadków oraz podejrzanych, nie znających języka polskiego, bądź też nie władająca nim w stopniu wystarczającym do swobodnego porozumiewania się, powoduje, że pomoc tłumacza jest niezbędną.

W obowiązującym stanie prawnym pokrzywdzony, jako strona postępowania przygotowawczego, ma prawo do tłumacza na zasadach określonych w art. 204 § 1 *ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego* (t.j. z 2024 r. poz. 37), według którego *„należy wezwać tłumacza, jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania: głuchego lub niemego, a nie wystarcza porozumienie się z nim za pomocą pisma, a także osoby nie władającej językiem polskim”*. Oznacza to, że pokrzywdzony, który jest głuchy lub niemy albo nie włada językiem polskim, a przesłuchiwany jest w charakterze świadka, ma prawo do tłumacza. Obowiązek wezwania tłumacza zachodzi, gdy przesłuchiwana osoba językiem polskim nie włada, nawet, jeżeli przesłuchujący policjant zna język obcy, którym ona się posługuje. Co istotne, osoby przesłuchiwane nie ponoszą kosztów udziału tłumacza.

W kontekście uwarunkowań prawnych wzywania tłumacza do udziału w przesłuchaniach pokrzywdzonych, należy mieć na uwadze praktyczne trudności w rzeczywistym dostępie do pomocy tłumacza. Problem ten dotyczy wszystkich organów prowadzących postępowanie karne w odniesieniu do mniej powszechnie znanych języków, a także w odniesieniu do tłumaczy języka migowego. O ile w przypadku tłumaczy języka migowego, w Policji, w ramach projektu „*Modernizacja i wdrożenie nowych rozwiązań oraz e-usług w Systemie Zintegrowanej Komunikacji OST 112*”, stworzono możliwości dokonania zawiadomienia o przestępstwie (zgłoszenia sprawy) przez osoby głuche lub słabosłyszące posługujące się Polskim Językiem Migowym (PJM) i Systemem Językowo-Migowym (SJM) z udziałem tłumacza on-line, to z takiej możliwości w praktyce nie korzysta się w przypadku tłumaczy innych języków. Niemniej za uprawniony należy uznać pogląd, iż pomocnik procesowy, jakim jest tłumacz, może być wezwany do tłumaczenia przy wykorzystaniu narzędzi umożliwiających tłumaczenie online i tym samym nie jest konieczna jego osobista obecność w miejscu dokonywania czynności procesowej, czyli miejscu obecności osoby przesłuchiwanej. Pogląd ten uzasadnia, stosowany wprost, art. 7 ust. 2 *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującej decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW*, który stanowi, że bez uszczerbku dla prawa do obrony i zgodnie z przepisami o swobodzie sędziowskiej, można wykorzystywać technologie komunikacyjne, takie jak wideokonferencje, telefon lub internet, chyba że obecność tłumacza jest konieczna w celu umożliwienia skorzystania przez ofiarę z przysługujących jej praw lub zrozumienia postępowania. Należy jednak zauważyć, że przebywanie tłumacza w tym samym miejscu, w którym przebywa osoba przesłuchiwana, niewątpliwie jest formą optymalną, gdyż nie dochodzi wówczas do ewentualnych przekłamań czy zakłóceń wynikających z transmisji elektronicznej.

Odnosząc się do opisanego przez La Stradę – Fundację Przeciwno Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu, mającego incydentalny charakter (który nie jest jeszcze w pełni potwierdzony) przypadku cudzoziemca, pragnę poinformować Pana Rzecznika, że poleciłem Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Poznaniu dokonanie jego analizy z obowiązkiem przesłania do Biura Kryminalnego KGP - po jej dokonaniu - stosownej informacji.

Nadto pragnę poinformować Pana Rzecznika, że w Komendzie Głównej Policji przygotowywane jest pismo o charakterze informacyjno-instruktażowym dot. praktycznych aspektów udziału tłumacza on-line języka migowego w czynności procesowego przesłuchania osoby. W piśmie tym będzie także uwzględniona problematyka respektowania przez policjantów norm prawnych powszechnie obowiązujących, w tym *Wytycznych nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 sierpnia 2017 r. w sprawie wykonywania niektórych czynności dochodzeniowo-*

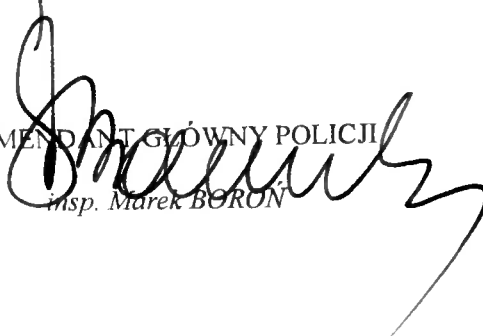
śledczych przez policjantów, dotyczących prawa uczestników procesu karnego do pomocy tłumacza.

Jednocześnie informuję Pana Rzecznika, że Policja nie gromadzi danych statystycznych dot. liczby osób niewładających językiem polskim składających ustne zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z ich pokrzywdzeniem, z udziałem tłumacza przybranego staraniami Policji. Pewną wskazówką dla zobrazowania skali zawiadomień o przestępstwie z możliwym udziałem tłumacza może być liczba pokrzywdzonych cudzoziemców przestępstwami. W latach 2021 – 2023 liczby te były odpowiednio następujące: 9058, 14972 i 17200. Szczegółowe dane dot. obywatelstwa pokrzywdzonych zostaną przesłane na adres poczty elektronicznej Biura RPO, tj. biurorzecznika@brpo.gov.pl

Policja nie gromadzi także informacji o liczbie skarg kierowanych do Policji, w których sygnalizowany jest problem niezapewnienia osobie niewładającej językiem polskim pomocy tłumacza przybranego przez Policję do złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa lub innych czynności procesowych. Kiedy tego rodzaju skarga wpływa do Policji, to jest kwalifikowana jako skarga na czynności dochodzeniowo- śledcze. W 2023 roku do Policji wpłynęło 2010 skarg na czynności dochodzeniowo-śledcze, spośród których potwierdzono 89. W 2022 roku wpłynęły 2194 skargi, w tym 88 potwierdzonych.

Odnosząc się do pytania, o sposób identyfikowania w Policji języka ojczystego osoby niewładającej językiem polskim, celem przybrania do czynności z jej udziałem tłumacza tego języka, należy zauważyć, że obowiązujące przepisy procedury karnej nie nakładają na organ procesowy obowiązku udziału w czynności przesłuchania tłumacza języka ojczystego osoby niewładającej językiem polskim. Niemniej w Policji dominuje praktyka, iż wzywany jest tłumacz języka ojczystego osób przesłuchiwanym. W określeniu języka ojczystego tych osób pomocne są w szczególności okazywane przez nie dokumenty podróży, np. paszport. W identyfikowaniu przydatna jest także znajomość języków obcych wśród policjantów, w szczególności tych znajdującym się w tzw. powszechnym użyciu.

z poważaniem

KOMENDANT GŁÓWNY POLICJI
insp. Marek BORON

Wykonano w 2 egz.:
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – a/a